

PRIEKŠVārds VALSTS PĒTĪJUMU PROGRAMMAS EKOSOC-LV REZULTĀTU APKOPOJUMAM “LZA VĒSTU” SPECIĀLIZLAIDUMĀ

Ojārs Spāritis
LZA prezidents

Jau divdesmit piecus gadus pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas valstī norisinās ekonomiskie pārveidojumi, tautsaimniecības restrukturizācija un jaunu, uz inovatīviem izgudrojumiem balstītu rūpniecības nozaru attīstība. Ekonomiskās reformas aizsākušo politiku kļūdainie mērķu uzstādījumi, it īpaši pirmajos patstāvīgas saimniecības gados, ir veicinājuši arī aplamu lēmumu pieņemšanu, kā rezultātā ir iznīcinātas vai būtiski deformētas vairākas lauksaimniecībai, mašīnbūvei, pārtikas un vieglajai rūpniecībai nozīmīgas ražošanas nozares.

Lai Latvija kā zinātnē balstītas ražošanas un izglītotas sabiedrības valsts spētu modelēt izaugsmes scenārijus, tie balstāmi tirgus ekonomikas un sociālo likumsakarību izziņāšanā. Meklējot Latvijas ražojumiem jaunus noieta tirgus, kā arī saskaroties ar globālo konkurenci, uzņēmējiem ir nepieciešamas zinātniskajā analītikā balstītas ražošanas un jaunu produktu izstrādes prognozes. Tieši šādu — ekonomikas un sociālo aspektu — daudzpusīgu analīzi valsts un sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai piedāvā Latvijas Zinātņu akadēmijas vadītā programma EKOSOC-LV.

Ar radošu izdomu un neizsīkstošu enerģiju programmu vada un koordinē akademiķe Baiba Rivža, kura analītiskajam darbam desmit pētnieciskajos projektos ir mobilizējusi septiņu Latvijas augstskolu izcilākos akadēmiskās zinātnes pārstāvjus, pārstāvot

gan galvaspilsētas, gan visu Latvijas reģionu zinātnisko intelektu. Autoritatīvi projektu vadītāji nodrošina jaunās paaudzes pētnieku piesaisti, kvalifikācijas celšanu četru Valsts pētījumu projekta izpildes gadu ciklā.

Projektu analītiskā daļa dod pamatu Latvijas uzņēmējdarbības efektivitātes kāpināšanai, uzņēmumu konkurētspējas palielināšanai, Latvijas sabiedrības demogrāfiskajiem, sociālajiem un kultūras procesiem, nācijas pastāvēšanai būtisku garīgu, ētisku un tiesisku vērtību definēšanai, kā arī ilgtspējīgas tautsaimniecības priekšlikumu izstrādei.

Kā es redzu Valsts pētījumu programmas EKOSOC-LV turpmāk? Programmas pētniecisko projektu analītiskās ziņas un secinājumi ir ārkārtīgi nozīmīgi Latvijas valdības, Saeimas, ministriju, izpildvaras un pašvaldību pārstāvjiem, veidojot valsts attīstības scenārijus un adaptējot tiem jaunus efektīvas pārvaldības instrumentus. Latvijas Zinātņu akadēmija redz savu unikālo lomu sadarbībā ar Saeimu, ministru prezidentu, ministrijām un pašvaldībām, lai zinātniskās analītikas ceļā iegūtās atziņas, prognozes un rekomendācijas darītu zināmas sabiedrībai gan reģionu, gan lielo pilsētu, gan novadu mērogā. Tas vajadzīgs tādēļ, lai mēs — kā savas valsts pilsoņi — ne tikai patērētu zinātnē balstītas izglītības, pārvaldības un tautsaimniecības priekšrocības, bet būtu arī zinoši šo labumu attīstītāji.